

SOSYAL BİLGİLER 7

6.ÜNİTE

ETKİN VATANDAŞLIK

TEK FASİKÜL

Zeki DOĞAN

Sosyal Bilgiler Öğretmeni
sosyalciniz.wordpress.com

sosyalciniz.wordpress.com

SosyalBilgilerOgretmenlerii

DEMOKRASİ SERÜVENİ

Demokrasi; Yunanca demos (halk) ve kratos (iktidar/egemenlik) kelimelerinden türemiştir. Yani halk egemenliği demektir.

Demokrasi insanların yönetime doğrudan doğruya ya da seçtikleri temsilciler vasıtasıyla katılma biçimidir.

Günümüz demokrasinin temelleri Eski Yunan toplumunda ortaya çıkmıştır. Eski Yunan'da merkezî bir devlet yoktu. Birbirinden bağımsız site adı verilen kent devletleri vardı. Bu sitelerde halk agora adı verilen meydana toplanıp bir meclis oluştuyordu. Yasaları kabul eden, savaşa, barışa ve vergi toplanmasına karar veren organ bu meclisti. Meclise sadece şehrin mahallelerinden seçilen hür erkek yurttaşlar katılabiliyordu. Bu uygulama tarihte bilinen ilk demokrasi örneğidir.

Geçmişten Bugüne Demokrasinin Gelişimi

MÖ 5. yüzyılda Roma Cumhuriyeti'nde **On iki Levha Kanunları**nda vatandaşlık hukuku ile devlet vatandaş ilişkileri düzenlenmiştir.

1215 yılında İngiltere'de ilan edilen **Magna Carta** ile kralın yetkileri sınırlandırılmış, krala ait bazı yetkiler soylulara dağıtılmıştır. Bu yetkilere sahip olan soyluların da halka bazı hak ve özgürlükler tanınması öngörülmüştür.

1689 yılında İngiltere'de ilan edilen **Haklar Bildirisi** ile kralın bazı yetkileri sınırlandırılmış soylulara ve diğer yurttaşlara bazı hak ve özgürlükler tanınması öngörülmüştür.

1789'da **Fransız İhtilali** ile Fransa'da mutlak monarşi yıkılmış yerine cumhuriyet yönetimi kurulmuştur.

1948'deki **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi** ile devletler bireylere tanınan hak ve özgürlükleri güvenceye almak için uzlaşmışlardır.

Demokrasinin tarihsel gelişimi sırasında uygulanış şeklinde de değişimler olmuştur.

Doğrudan Demokrasi: Halkın egemenliğini bizzat ve doğrudan doğruya kullandığı demokrasi türüdür. Doğrudan demokrasi, halkın halk tarafından yönetilmesini öngörmektedir. Eski Yunan'da olduğu gibi halkın bir yerde toplanıp oy kullanarak karar vermesi doğrudan demokrasidir.

Temsilî Demokrasi: Temsilî demokrasi, demokratik ülkelerde milletin egemenlik hakkını doğrudan değil de, seçtiği temsilciler aracılığıyla kullandığı bir demokrasi uygulamasıdır.

Günümüzde ülkemizde olduğu gibi birçok ülkede de **temsilî demokrasi** yöntemi uygulanmaktadır. Bu yöntemde halk kendisini temsil edecek kişileri seçer, o kişiler halk adına halk için kararlar alır.

Meclis bir kararı almakta zorlanır ve kendi içinde uyuşmazlığa düşerse bu yetkiyi halka verir. Halk oylaması yapılarak karar alınır. **Referandum** (halk oylaması) yarı doğrudan demokrasi uygulamasıdır.

Halk Oylaması: Referandum ya da plebisit olarak da bilinir. Anayasa değişikliği ve bazı yasaların kabulü gibi önemli meselelerde halkın iradesini belirlemek amacıyla yapılan oylamadır.

Demokrasinin temel ilkelerini uygulayan ve koruyan devletler "**demokratik devlet**" olarak nitelendirilir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti gibi demokratik devletlerin temel ilkeleri ve bu ilkelerin günümüzde ifade ettiği anlamlar şu şekildedir:

KATILIM: Vatandaşlar yöneticilerin belirlenmesi amacıyla yapılan seçimlerde oy vererek seçme hakkını kullanırlar. Seçimlerde aday olarak seçilme hakkını kullanırlar. Bunun yanında yöneticilerin kararlarında etkili olmak ve topluma fayda sağlamak amacıyla dernek ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşları kurarlar. Bu sayede ülke yönetiminde aktif olarak rol alırlar.

ÖZGÜRLÜK: Demokrasi yönetimlerinde bireyler düşüncelerinde ve davranışlarında özgürdür. Herhangi bir kısıtlamaya veya zorlamaya bağlı olmaksızın düşüncelerini açıklayabilirler ve istedikleri davranışları yapabilirler. Ancak özgürlüklerimiz başkalarının hak ve özgürlüklerine zarar vermemelidir. Kanunlara aykırı olmamalıdır.

EŞİTLİK: Demokratik yönetimlerde bireyler arasında eşitlik prensibi vardır. Tüm vatandaşlar kanun önünde eşittir. Bu durum hukuk devleti olmanın bir gereğidir. Devletin sunduğu hizmetlerden de vatandaşlar eşit şekilde yararlanır. Bizim demokrasimizde de eşitlik prensibi vardır.

MİLLÎ EGEMENLİK: Demokrasilerde egemenlik, yani yönetme yetkisi millete aittir. Millet egemenliğini seçimler sayesinde kullanır. Seçilen cumhurbaşkanı ve milletvekilleri aracılığıyla milletin egemenliği devlet yönetiminde görülür.

ÇOĞULCULUK: Demokratik devletlerde aynı fikirlere sahip olan insanlar bir araya gelerek siyasi partiler kurarlar. Birden çok siyasi parti sayesinde farklı siyasi düşünceler kendilerini ifade etme imkanı bulabilir. Farklı seçenekler içerisinde istediği siyasi partiye oy veren insanlar çoğulcu bir demokrasi ortamını yaşatırlar.

Parlamento: Latince bir kelimedir. **Konuşmak amacıyla toplanılan yer** demektir. Günümüz demokrasilerindeki adına **meclis** denilmektedir.

- Demokraside esas olan **insana verilen değer ve gösterilen saygıdır**. Demokrasinin göstergelerinden biri de devletin halkın ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Tarihimiz boyunca demokratik değerlere ait birçok uygulama görürüz.
- Köktürklerde** insana verilen önemi ve sosyal devlet anlayışını **Bilge Kağan Yazıtı**'ndaki şu sözler açıkça gösterir:
"Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım.
Çıplak milleti giydirdim, fakir milleti zengin ettim. Başka milletlerarasında onları pek üstün kıldım."
- Eski Türk devletlerinde adalet bir devlet töresi idi. Hakan bile kanuna aykırı davranırsa cezalandırılırdı. Türk kültüründe "**meşveret**" kavramı vardır. Meşveret akıl toplamak demektir. Yani en doğruyu bulmak için birilerine danışılmasıdır. Bu işlem kurultayda yapılırdı.

Kurultay: Eski Türklerde siyasi, askerî ve ekonomik kararların alındığı meclise toy ya da kurultay adı verilirdi.

- Kurultayda devletin siyasi, askerî ve ekonomik konuları ile ilgili görüşmeler yapılır, kararlar alınırdı. Kurultaya hakanın eşi de katılırdı.
- Türk-İslam devletlerinde **wakıflar** ve **şifahaneler** insana verilen değeri göstermektedir. Sosyal yardımlarla insana ve diğer tüm canlılara faydalı olmaya çalışan bu kurumlar insan ve hayvan haklarını korumuşlardır. Ayrıca insanların sosyal hayata aktif olarak katılımlarını sağlamışlardır.
- Osmanlı Devleti'nde Şeyh Edebali'nin "**İnsanı yaşat ki devlet yaşasın**." öğütüne uygun hareket edildiğini, insana hizmet eden çalışmaların yapıldığı görülür. Osmanlı Devleti'nde halkın dinî inançlarında serbest olması, mahkemelerde adaletle davranılarak kimseye haksızlık ve ayrımcılık yapılmaması buna örnek olarak gösterilebilir.
- Osmanlı Devleti'nde devlet adamı yetiştiren bir okul olan **Enderun Mektebinde** bireysel farklılıklara değer verilmesi, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre eğitim görmesi de demokratik eğitim modeline güzel bir örnektir.

Osmanlı Devletinde Demokratik Gelişmeler

- 1808 Sened-i İttifak** ile Osmanlı Devleti'nde padişah eyaletlerin ileri gelenleri olan ayanları tanıması ve onlara yetkiler vermiştir.

Böylece Osmanlı Devletinde **padişahın yetkileri ilk kez kısıtlanmıştır**.

- 1839 Tanzimat Fermanı** (Gülhane Hattı Hümayunu) ile Müslüman ve gayrimüslim halka can, mal, namus güvenliği ile mülkiyet hakkı verilmiştir.

Tanzimat Fermanı ile Osmanlı Devleti'nde padişah gücünün de üstünde **kanun gücünün** olduğu kabul edilmiş ve bu ferman ile Osmanlı Devleti **hukuk üstünlüğünü** kabul etmiştir. Bu durum demokratikleşme yolunda atılmış en önemli adımlardan birisidir.

- 1856 Islahat Fermanı** ile Osmanlı Devleti'ndeki Müslüman ve gayrimüslimler eşit hâle getirilmesi amaçlanmıştır. Ancak bu ferman hiçbir zaman uygulanmamıştır.

Avrupalı devletlerin baskısıyla ilan edilen ferman, Tanzimat Fermanı'nın genişletilmiş halidir. Bu fermanla **azınlıklar, Müslüman halktan daha ayrıcalıklı hale geldiler**.

- 1876 I. Meşrutiyet**'in ilanı ile ilk anayasa (**Kanun-i Esasi**) hazırlanmış ve kanun önünde eşitlik ve birey haklarının anayasa güvencesine alınması sağlanmıştır.
- Osmanlı Devleti'nde **halk ilk kez seçme ve seçilme hakkını** kullanmıştır. Halk tarafından seçilen meclise "**Meclis-i Mebusan**" adı verilmiştir.

Osmanlı halkı ilk kez **1876'da II. Abdülhamid** döneminde ilân edilen **I. Meşrutiyet** ve hazırlanan **Kanun-u Esasi** (Anayasa) ile yönetimde söz sahibi olmuştur ve böylece Osmanlı Devletinin yönetim şekli "**meşrutî monarşi**" şeklinde değişmiştir.

- II. Meşrutiyet**'in ilanı (24 Temmuz 1908) ile Osmanlı Devleti'nde **parlamentar yönetime geçilmiş** ve halk seçme seçilme hakkını kullanarak seçimlere katılmıştır.

Bazı Kavramlar

Kurultay: Eski Türklerde siyasi, askerî ve ekonomik kararların alındığı meclistir.

Referandum: Mecliste karara varılamayan bir konuda halkın iradesini belirlemek amacıyla yapılan oylamadır.

Doğrudan Demokrasi: Halkın tamamının bir yerde toplanıp oylama yaparak karar vermesidir.

Magna Carta: 1215'te İngiltere'de kralın yetkilerini sınırlandıran belgedir.

Kanunu Esasi: Osmanlı Devleti'nin ilk anayasasıdır.

Güçler Birliği: Yasama yürütme ve yargı güçlerinin bir kişide olduğu yönetim şeklidir.

ATATÜRK'TEN MİLLETİMİZE ARMAĞAN

Atatürk, ülkemizde Cumhuriyet'in ve demokrasinin kurucusudur. Atatürk'ün demokrasiye olan inancını onun milletimiz için yaptıklarında görmekteyiz.

Fransız ihtilalinden etkilenen birçok aydın gibi Atatürk de hürriyet, özgürlük prensiplerine Osmanlı yönetim anlayışında daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyordu.

- 1906'da ilk görev yeri olan Şam'da **Vatan ve Hürriyet Cemiyetini** kurmuştur.
- Birinci Dünya Savaşı sonrası Millî Mücadele'nin başlarında Atatürk, **Amasya Genelgesi**'ni yayınlarak **Erzurum** ve **Sivas Kongrelerini** toplamıştır. Böylece Millî Mücadele'nin milletin desteğiyle devam etmesini sağlamıştır.
- Amasya Genelgesi'nde ülke bütünlüğünün tehlikede olduğu belirtilmiş *"Milletin istiklalini, milletin azim ve kararı kurtaracaktır."* kararı alınmıştır. Sivas'ta toplanacak olan kongreye bütün sancaklardan halkın güvenini kazanmış, üç delegenin katılması istenmiştir. Atatürk'ün Sivas Kongresine katılacakları belirleme şekli bir çeşit **temsili demokrasidir**.
- Atatürk Amasya'dan Erzurum'a hareket ederek Millî Mücadele çalışmalarına devam etmiştir. Erzurum Kongresinde kongre üyelerinden millî iradeyi temsil edecek bir **temsil heyeti** kurulmuştur. Yapılan seçimle Atatürk temsil heyetine başkan seçilmiştir.
- Erzurum Kongresi kararlarında *"Millî kuvvetleri etkin, millî iradeyi hâkim kılmak esastır."* denilmiştir. Bu ifade **millet iradesine saygı** duyulduğunu göstermektedir.
- Millî Mücadele hareketinin ilk yayın organı **İrade-i Milliye** (Millî İrade) gazetesidir. Sivas Kongresi'nde alınan kararla çıkarılan gazete, temsil heyetinin Ankara'ya gitmesinden sonra yayın hayatına Ankara'da **Hâkimiyet-i Milliye** (Millî Egemenlik) adıyla devam etmiştir. Millî Mücadele Dönemi'nde çıkarılan bu gazetelerin isimleri bize Mustafa Kemal Atatürk'ün demokrasi çalışmalarını anlatır niteliktedir.
- Millî Mücadele sırasında son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ının **Misak-ı Millî** kararlarını alması milletin bağımsızlığı yolunda atılan çok önemli bir adımdır.
- Meclis-i Mebusan'ın kapatılıp dağıtılmasıyla **23 Nisan 1920'de BMM** açılmıştır. Farklı kültürlerle ve eğitime sahip insanlar ülkenin farklı yörelerinden gelerek millî egemenlik ve Millî Mücadele uğrunda meclis çatısı altında toplanmışlardır. Henüz Millî Mücadele devam ederken BMM'nin açılıp millî iradenin hayata geçirilmesi önemli bir adımdır.

- Meclisin açılmasında olduğu gibi saltanatın kaldırılması da Atatürk'ün **millî egemenliğe** verdiği önemin göstergesidir.
- Atatürk **29 Ekim 1923'te cumhuriyeti ilan ederek** millî egemenliği kurumsallaştırmıştır. Cumhuriyet'in ilan edilmesi demokrasi yolunda çok önemli bir aşama olmuştur. Atatürk, **Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilk cumhurbaşkanı** olmuştur.
- **Medeni Kanun**'un kabulü (17 Şubat 1926) ile evlilik, boşanma, miras gibi toplumsal olaylarda kadın-erkek eşitliği sağlanarak önemli bir demokratik gelişme gerçekleştirilmiştir.
- Türk kadınlarına önce 1930 yılında belediye seçimlerine katılma hakkı, 1934 yılında milletvekili seçimlerine katılma hakkı verilmiştir. Kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi ile demokrasinin önemli değerlerinden eşitlik ve katılım ilkeleri gerçekleştirilmiştir.
- Milli Mücadele yıllarında **Anadolu Müdafaa-i Hukuk Grubunu** kuran Mustafa Kemal Atatürk daha sonra bu gruba **Halk Fırkası** adını vermiştir.
- 9 Eylül 1923'de kurulan Halk Fırkası, 1924'de **Cumhuriyet Halk Fırkası** ismini almıştır. 1935'ten itibaren Cumhuriyet Halk Partisi adıyla siyasi hayatına devam etmiştir.
- Demokrasinin tam anlamıyla işleyebilmesi için çok partili siyasi yaşama geçilmesi gerekiyordu. Birden çok siyasi partinin olması halkın seçme hakkını kullanması ve hükûmetin denetlenebilmesi açısından daha demokratik bir ortam oluşturacaktı. Bu durumu fark eden Atatürk bu konuda çalışmalar yaptırmış ve çok partili yaşama geçiş denemeleri bu şekilde gerçekleşmiştir.
- **Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası** (17 Kasım 1924) Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele, A. Adnan Adıvar tarafından kurulmuştur. Türkiye'nin doğusunda meydana gelen bir ayaklanmada etkili olduğu gerekçesiyle bu parti kapatılmıştır. Böylece ilk çok partili hayata geçiş denemesi başarısız olmuştur.
- İkinci deneme ise **Serbest Cumhuriyet Fırkası**nın 1930 yılında kurulması ile gerçekleşmiştir. Bu partinin kurulmasını bizzat Atatürk Fethi Okyar'a teklif etmiştir. Fethi Okyar, Serbest Cumhuriyet Fırkasını kurarak çalışmalara başlamıştır. Hızla büyüyen partiye inkılâplara karşı olanlar girince Fethi Okyar partiyi feshetmiştir. Böylece çok partili yaşama geçişin ikinci denemesi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır.
- 1946 yılına gelinceye kadar tekrar çok partili hayata geçiş denemesi yapılmamıştır.
- Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü tarafından **7 Ocak 1946** tarihinde **Demokrat Parti** kurulmuştur. Demokrat Partinin katıldığı 1946 seçimlerinden sonra çok partili siyasi hayata geçilmiştir.

CUMHURİYETİMİ SEVİYORUM

Bir devletin demokratik olabilmesi için bazı niteliklerin bulunması gerekir. Bu niteliklerin olmadığı bir devlete demokratik devlet demek mümkün değildir.

Demokratik bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti de demokratik devletlerin sahip olması gereken bütün niteliklere sahiptir.

Anayasamızın ikinci maddesinde "Cumhuriyetin Temel Nitelikleri" şu şekilde yer alır.

MADDE 2 – Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Demokratik Devlet: Demokrasi, hâkimiyetin millete ait olduğu bir siyasi rejimdir.

- Demokratik devletlerde yöneticiler seçimle iş başına gelir.
- Vatandaşlar seçme ve seçilme hakkına sahiptir.
- Herkesin eşit oy hakkı vardır.
- Seçimlerde oylama gizli, oyların sayımı açık yapılır.
- Millet sahip olduğu egemenlik hakkını temsilcileri olan milletvekilleri aracılığıyla kullanır.

Bir devletin demokratik, çağdaş ve modern bir devlet olabilmesi için insan haklarını anayasal bir hak olarak vatandaşlarına tanımış olması ve insan hakları ihlallerinin suç olarak kabul edilip cezalandırılması gerekir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, İnsan haklarına saygılı bir devlettir. İnsan hakları, vatandaşlarımıza anayasal bir hak olarak tanınmıştır.

- Demokratik devletlerde egemenliğin kullanılması kısıtlanamaz; bir kişiye, bir zümreye veya sınıfa bırakılamaz.
- Hiç kimse veya hiçbir organ kaynağını anayasa ve yasalardan almayan bir yetki kullanamaz, uygulama yapamaz. Böylece anayasa maddesinde belirtilen adalet anlayışı sağlanmış olur.

Laik Devlet: Laiklik yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması değil tüm yurttaşların din, vicdan ve ibadet hürriyetinin sağlanmasıdır. Laikliğin en önemli unsurlarından biri de devletin çeşitli dinlerin ve mezheplerin mensupları arasında kanun önünde ayırım gözetmemesidir.

Bu ilke Anayasa'nın 10. maddesinde "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.*" şeklinde yer almaktadır. Devletimiz ve devlet adamlarımız laik devlet olmanın gereklerini yerine getirerek **her türlü inanca karşı saygı** duymaktadır.

Sosyal Devlet: Vatandaşlarının ekonomik ve toplumsal tüm sorunlarıyla ilgilenen, onların yaşam düzeyi, sosyal güvenliği vb. konularında gereken önemi alan devlettir.

- Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en önemli özelliklerinden birisi de sosyal devlet anlayışının olmasıdır.
- Devlet, dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet farkı gözetmeksizin her vatandaşını eşit kabul eder ve herkese hizmet götürmeye çalışır.
- Sosyal devlet anlayışında **devlet halk için çalışır ve halk için vardır.**
- Devlet; **eğitim-öğretim hizmetini, sağlık hizmetini, yol hizmetini, su hizmetini, elektrik hizmetini, iletişim hizmetini ve din hizmetini** vatandaşlarına ulaştırmak zorundadır. Bütün bu hizmetleri yaparken hiçbir ayırım yapmamalıdır.
- Sosyal devlet anlayışı vatandaşların hak ve özgürlüklerini koruyan eşitlik ilkesini benimseyen devlet anlayışdır. Bu anlayıştaki devlet, vatandaşlarının toplumsal ve ekonomik varlıklarını iyileştirmek için önemli roller üstlenerek bu yolda vatandaşlarına olanaklar sunar.
- Sosyal adaletin artırılmasına yönelik çalışır. Ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan geri kalmış ya da güçsüz insanların da toplumun içinde bulunduğu genel refah seviyesine ulaşması için çaba harcar. Vatandaşların ekonomik ve sosyal gelişimleri için eşit olanaklar sunar. Türkiye Cumhuriyeti Devleti sosyal devlet anlayışına sahip bir devlettir.

GENEL AĞ HABERLERİNDE SOSYAL DEVLET İLE İLGİLİ ÖRNEK ÇALIŞMALAR

Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı tarafından başlatılan "Yaşlı Destek Programı" (YADES) ile yaşlıların evde yaşamlarını devam ettirebilmeleri için yaşam ortamları iyileştirilecek. Günlük yaşam faaliyetlerine yardımcı olunması amacıyla **sosyal, fiziksel, psikolojik destek hizmetleri verilecek.** Yaşlı ve yaşlının bakımını üstlenen kişilerin veya birlikte yaşadığı kişilerin ihtiyaç duyduğu **psikolojik destek** çalışmalarına ilişkin projeler desteklenecek.

Millî Eğitim Bakanlığı 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkökul, ortaokul ve lise öğrencileri için toplam 190 milyon **ücretsiz ders kitabı** dağıtacak. MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürü tüm okullara ders kitaplarının ücretsiz verildiğini belirtti. Bu kitaplar 81 ilde oluşturulan 420 dağıtım noktasına yükleniciler tarafından teslim edilip, poşetlenerek öğrencilerimizin sırasında hazır hâlde bekletilecek."

Hukuk Devleti: Yetkili devlet organları tarafından ortaya çıkarılan kuralların tümüne hukuk denir. Kanun koyucuların da kanunlara uymak zorunda olduğu sisteme hukuk devleti denilir.

- Hukuk devletinde yasalar anayasaya uygun olur. Yasaların anayasaya uygunluğunu **Anayasa Mahkemesi** denetler.
- Yasaların yürütülmesini sağlayacak olan yürütme yani idare kurumunu da bağımsız yargı kurumu olan **Danıştay** tarafından denetler.
- Bağımsız mahkemeler bireylerin birbirleriyle ya da devlet kurumları ile olan uyuşmazlıklarının çözümünde görev alır.
- Bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde kimseye ayrıcalık tanınmaz, kanunlar karşısında herkes eşittir. Bu duruma **hukukun üstünlüğü** denir. Ülkemizde yargının bağımsız mahkemelerce yürütülmesi hukukun üstünlüğünü gösterir. Yasama ve yürütme organlarının yargı kararlarına uyma zorunluluğu vardır. Bu zorunluluk hukukun üstünlüğünün gereğidir.

HAKİMİYET MİLLETİNDİR!

Darbe: Bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükûmeti istifa ettirme veya rejimi değiştirecek biçimde yönetimi devirme işi.

- Demokrasiyle yönetilen ülkelerde yöneticiler halk tarafından seçilir. Yargı ve ordunun siyasete herhangi bir müdahalede bulunmaması önemlidir. **Darbeler demokrasiyi kesintiye uğratır, temel hak ve özgürlüklere sınırlamalar getirir.**
- Sivil iktidarın sahip olduğu yönetime el koyan darbe yönetimi, seçimle gelen meclisi kapatır ve meclisin seçtiği hükûmeti devirir. Yerine kendi yasama ve yürütme organlarını getirir ve rejimi yeniden oluşturur.
- Dünya siyasi tarihinde birçok darbe gerçekleşmiştir. Roma İmparatoru **Julius Caesar** (Jul Sezar) gibi bazı Roma imparatorları iktidarı darbe yaparak ele geçirmiştir. Fransa'da 1799 yılında **Napolyon**, Irak'ta 1968 yılında **Saddam Hüseyin**, Libya'da 1969 yılında **Muammer Kaddafi** darbe ile ülke yönetimlerine el koymuştur.
- Demokrasi ve çağdaşlaşma yolunda ilerlemeye çalışan ülkemizde bu sürece zarar verebilecek olaylar gerçekleşmiştir. Özellikle **1960, 1971 ve 1980** askerî darbeleri buna örnek olarak gösterilebilir.
- Farklı yöntemler kullanılsa da, darbe girişimlerinin amaçları aynıdır. Hükûmeti yıkmak veya iş görmez hâle getirmek amacıyla yapılan bu darbeler kimi

zaman ülkemizin gelişmesini istemeyen güçler tarafından desteklenmiştir.

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan birtakım kişiler örgüt kurarak kendi menfaatleri uğruna vatanımıza ihanet etmişlerdir. Milletimizin demokrasiye ve millî egemenliğe bağlılığını hiçe sayan **FETÖ** (Fetullahçı Terör Örgütü) mensupları **15 Temmuz 2016** tarihinde bir kalkışma başlattılar.
- İstanbul'un farklı yerlerinde ve Ankara'da darbeciler buldukları her fırsatta saldırılarda bulundular ve **birçok vatandaşımızı, asker ve polisimizi şehit ettiler.** FETÖ terör örgütü mensupları yönetimindeki uçaklar ve helikopterler kent üstünde alçak uçuş yaparak sonik (ses dalgası) patlamalarla halkı sindirmeye ve halkın dışarıya çıkmasını engellemeye çalıştı.
- FETÖ terör örgütünün darbe girişiminde başta millî egemenliğimizin merkezi ve sembolü olan **Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı Külliyesi** hedef alındı. Milletimizin gözbebeği silahlı kuvvetlerimize ait Gölbaşı **Özel Harekât Başkanlığı, Ankara Emniyet Müdürlüğü** darbecilerin diğer hedefleriydi.
- 15 Temmuz gecesinde ordu içine sızmış FETÖ örgüt mensupları, milletin silahı ve tankıyla milleti hedef aldılar. TRT'yi ele geçirip darbe duyurusu yapmaya başladılar. **Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a** suikast girişiminde bulundular.
- Millî Mücadele yıllarında olduğu gibi halkımız bir ve beraber olarak **Kuvayı millîye** ruhu ile darbecilere dur dedi. 15 Temmuz'da Türk milleti darbe girişimini püskürterek bir demokrasi destanı yazdı. Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısına uyan milletimiz bağımsızlığımıza kast eden FETÖ terör örgütünü etkisiz hâle getirdi. Millet, ordu ve polisimiz omuz omuza vererek darbecilerin planlarını bozdu.
- 15 Temmuz darbe girişiminin seyrini değiştiren ve darbeye karşı direnişin sembolü hâline gelen **Ömer Halisdemir**, komutanının emrine sonunda şehadet olduğunu bilerek itaat etti. Özel Kuvvetler Komutanlığını ele geçirmek isteyen darbecilerin liderini etkisiz hâle getirdi. Darbenin engellenmesinde büyük rol oynayan Ömer Halisdemir olay yerinde FETÖ terör örgütü mensupları tarafından şehit edildi.
- Ülkemizin birliğine, vatanımızın bölünmezliğine, millet egemenliğine tehdit oluşturan kalkışmanın yaşandığı 15 Temmuz "**Demokrasi ve Millî Birlik Günü**" olarak kabul edildi.